

PAEONIA-ITOH ÎN CONDIȚIILE REPUBLICII MOLDOVA

AUTORI: SÎRBU Tatiana, GLIJIN Aliona, DICA Ana

INTRODUCERE. La mijlocul secolului XX (a. 1948) amelioratorul japonez Toichi Itoh a încrucișat cu succes bujorul lemnos 'Alice Harding' cu bujorul ierbaceu 'Kakoden'. Această tentativă îndrăzneată, de hibridare interspecifică, s-a soldat cu crearea unor hibridi absolut excepționali. Încrucișarea soiului cu flori galbene de bujor lemnos cu cel de bujor chinezesc a rezultat hibridi uimitori, care aveau frunzele bujorului lemnos, iar tufele similare celui erbaceu. După clasificările recente ei sunt atribuiți hibridilor intersecționali (Secția *Moutan* x secția *Paeonia*).

MATERIALE ȘI METODEDE. Obiecte de studiu au servit patru *hibridi-Itoh* din colecția generică *Paeonia* a Laboratorului Plante Ornamentale al Grădinii Botanice Naționale (I) „Al. Ciubotaru” (GBNI): 'Bartzella', 'Cora Louise', 'Hillary', 'Prairie Charm', incluse în colecție în anul 2018. Fazele ritmului sezonier de dezvoltare au fost fixate și studiate în corelare cu factorii de mediu, în special cu cel termic, conform metodelor clasice acceptate de grădinile botanice. Descrierile morfologice au fost realizate după lucrările lui Fiodorov A. și Artiuschenko Z. (1975), Gorobeț V. (2015) ș.a.

REZULTATE ȘI DISCUȚII. Colecția generică *Paeonia* L. a GBNI însumează 11 specii și peste 200 de cultivari. În ultimii ani a fost completată cu patru soiuri de *bujori-Itoh*: 'Bartzella', 'Cora Louise', 'Hillary', 'Prairie Charm'. Plantele de 10-20 cm, neramificate au fost recepționate în containere. În al trei-lea an au manifestat o creștere semnificativă. Actualmente tufele au talia de cca 70-90 cm și diametrul de 80-100 cm. Înfloresc abundent, fructifică, fără a forma semințe, moment specific hibridilor *Itoh*. Înmugurirea este atestată în ultima decadă a lunii martie. Îmbobocirea – din prima sau a doua decadă a lunii aprilie și durează 18-20 de zile. Mugurii au dimensiuni de cca 0,5x 1,1cm. Florile actinomorfe cu numeroase stamine și giniceu constituit din 4-8 carpele, uneori mai multe (10-12). Diametrul florilor - de cca 20 cm. Faza înfloririi durează 10-18 zile (vezi figura 1) și demarează, de obicei, în decada I-II a lunii mai, mai târziu cu cca 4-10 zile decât la bujorii lemnoși, factorul termic fiind decisiv. 'Hillary' este soiul cu cea mai precoce înflorire, urmat de 'Bartzella', 'Cora Louise' și 'Prairie Charm'. În aa. 2022-2023 au fost efectuate tentative de microclonare, care, cu părere de rău, au eșuat, dar continuăm să lucrăm la acest capitol. Înmulțirea vegetativă se realizează în al 4-5-lea an, deoarece în timp rădăcinile se lemnifică foarte puternic, lucru care face extrem de dificilă separarea tufei în mai multe diviziuni de plantare. Perioada optimă de transplantare și divizare este toamna (septembrie-octombrie).

CONCLUZII. Condițiile edafice și climaterice ale țării noastre sunt favorabile pentru cultivarea *bujorilor-Itho*. Hibridii unici devin populari, etalându-se prin rezistență și decorativitate, fiind valoroși pentru sectorul floricol, producția de flori și arta peisajului.

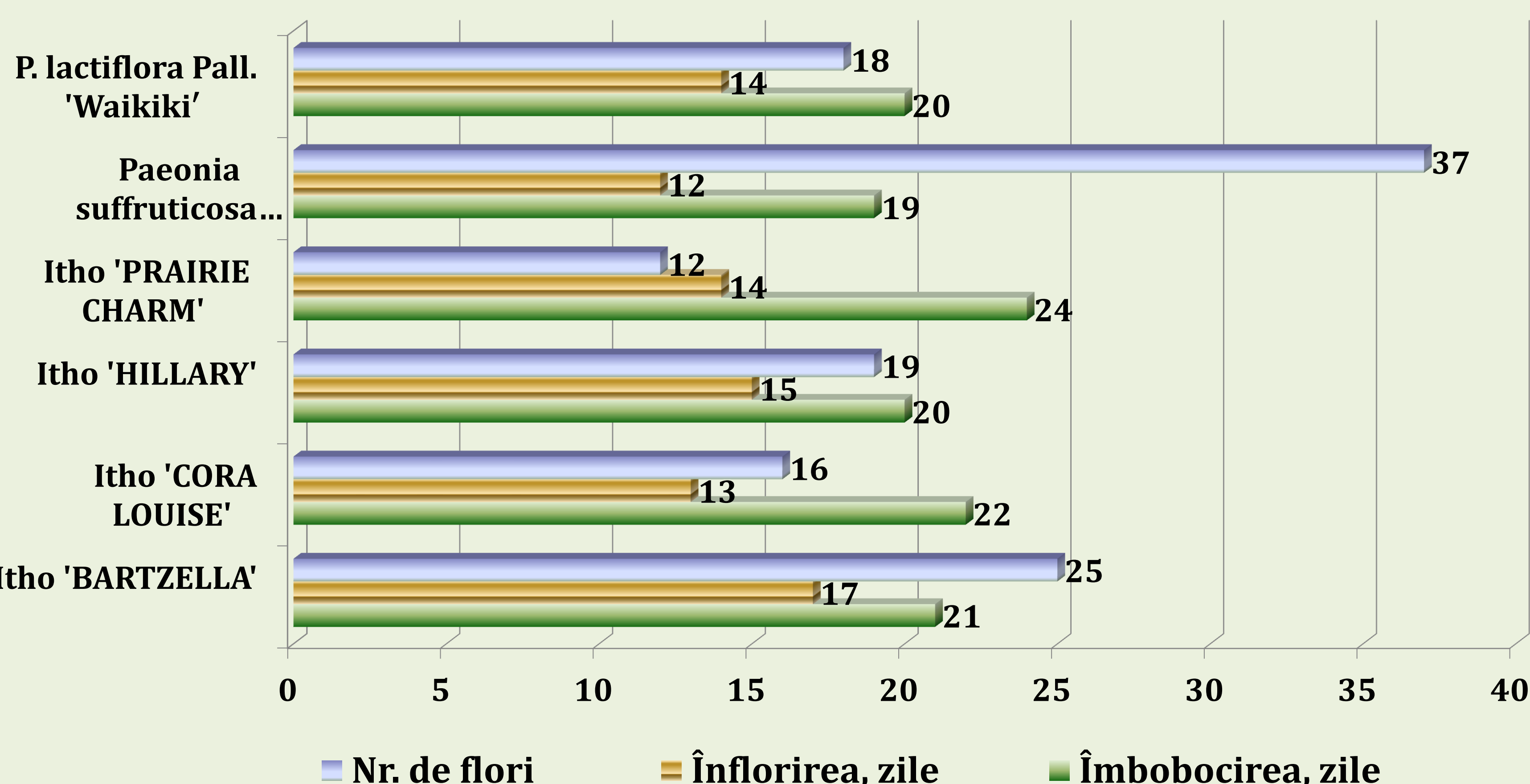


Figura 1. Perioada generativă comparativă la bujorii-Itho, bujorii arbuștivi și erbacei.

***Cercetările sunt realizate în cadrul proiectului 010101: „Cercetarea și conservarea *ex situ* și *in situ* a diversității plantelor din Republica Moldova”.

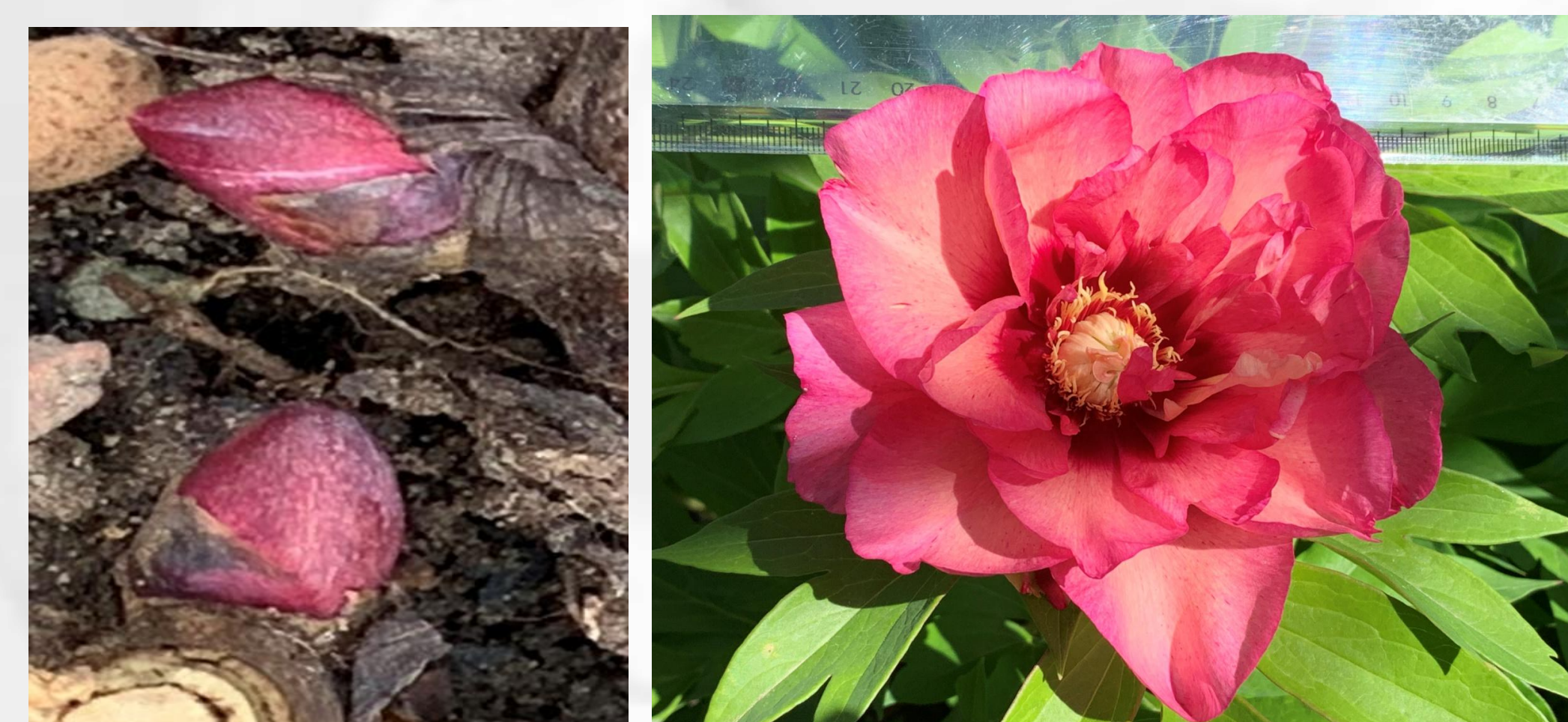
BARTZELLA



CORA LOUISE



HILLARY



PRAIRIE CHARM



Persoana de contact: Sîrbu Tatiana, Ph.D
E-mail: tatianaonica17@gmail.com